

دانشگاه علوم پزشکی تهران

طرح های توسعه در آموزش طرح های پژوهش در آموزش

دکتر سارا مرتاض هجری

استادیار مرکز مطالعات و توسعه آموزش

طرح های پژوهشی

دانشکده دندانپزشکی از نظر جو آموزشی چطور است؟

میزان همدردی در دانشجویان پزشکی چقدر است؟

• توصیفی (مشاهده ای)

پاسخ به یک سوال

• مداخله ای

کدام یک در یادگیری موثرتر است: سخنرانی یا کار در گروه کوچک؟

تاثیر کوییزهای متوالی روی بهبود نمره نهایی؟

آزمودن یک فرضیه

• کمی یا کیفی

طرح های توسعه ای

بهبود فرایندها و ارتقاء کیفیت آموزش

بازنگری درس اخلاق پزشکی

شناسایی مشکل

بررسی متون برای یافتن راه حل

اجرای راه حل

ارزشیابی

شباهت طرح توسعه ای و پژوهشی

- مراحل اجرایی در هر دو مشابه است (بیان مساله، بررسی متون، روش اجرا، ملاحظات اخلاقی).
- ذکر جزئیات روش اجرا در هر دو لازم است.
- ارزشیابی پیامدها باید در هر دو صورت می گیرد.
- هر دو جمع آوری داده های کمی و کیفی دارند (پرسشنامه، مصاحبه، آزمون، ...).
- آنالیز داده ها و جمع بندی باید در هر دو انجام شود.
- توجه به نکات اخلاقی در هر دو مهم است.

تفاوت طرح توسعه ای و پژوهشی

• ضرورت و بیان مساله:

- هدف طرح توسعه ای، رفع مشکلات و بهبود و ارتقاء کیفیت آموزش است.
- هدف طرح پژوهشی، ارتقاء دانش موجود در زمینه آموزش است.
- طرح توسعه ای باید مبتنی بر الگو و مدل های مشخص باشد.
- طرح پژوهشی نشأت گرفته از تئوری است.

• بررسی متون:

- در بررسی متون طرح پژوهشی عمدتاً محدودیت های مطالعات قبلی باید مشخص شوند و تکرار صرف پذیرفته نیست.
- در بررسی متون طرح توسعه ای، باید راه حل های اثربخش شناسایی شوند.

تفاوت طرح توسعه ای و پژوهشی

• متدلوژی:

- اکثر طرح های توسعه ای نیازی به محاسبه حجم نمونه و ارائه معادلات مرتبط با آن ندارند.
- اکثر طرح های توسعه ای نیازی به تکمیل جدول متغیرها ندارند.
- طرح توسعه ای باید مجوز یا تایید از مراجع بالایی برای تغییرات داشته باشد.
- طرح توسعه ای باید نشان دهد چگونه تغییرات را مدیریت خواهد کرد.
- طرح توسعه ای باید نشان دهد که چگونه قرار است از نتایج طرح استفاده کند.
- طرح توسعه ای باید نشان دهد که چطور در سیستم استقرار و تداوم می یابد.

تفاوت طرح توسعه ای و پژوهشی

• عنوان:

- در طرح توسعه ای معمولاً: طراحی، اجرا، ارزشیابی ...
- در طرح پژوهشی معمولاً: تعیین ...، بررسی اثربخشی ...، مقایسه ...

• کاربرد:

- اگر مبتنی بر تئوری باشد و روایی داخلی و خارجی خوبی داشته باشد، طرح پژوهشی برای انتشار در مجلات بین المللی شانس خوبی دارد.
 - طرح توسعه ای معمولاً تجربه ای است برای استفاده سایر مبتلایان و ارتقا کیفیت آموزش
- اگر با متدلوژی درست انجام شود و مستندسازی صورت گرفته باشد،

نکته

- گاهی نمی توان بین طرح توسعه ای و پژوهشی کاملاً تمایز قائل شد. همپوشانی بین این دو گاهی اجتناب ناپذیر است.

برگزاری دوره آموزشی برای بهبود عملکرد مبتنی بر شواهد
در دستیاران

پاسخ به یک سوال

تدوین برنامه
آموزشی

نکته

• یک سوال واحد می تواند در نگاه اول هم توسعه ای باشد و هم پژوهشی (مخصوصا توصیفی). مهم نیت انجام طرح و نحوه پرداختن به موضوع است.

پاسخ به یک سوال

دانشکده دندانپزشکی از نظر جو آموزشی چطور است؟

نیازسنجی برای
بازنگری برنامه

جمع بندی

- طرح توسعه ای و پژوهشی در آموزش تاحدودی به یکدیگر شبیه هستند.
- اما در واقع از نظر هدف و همچنین ملاحظات اجرایی تفاوت های زیادی دارند.
- حتی اگر نویسنده متوجه این تفاوت ها و ملاحظات نشده باشد، وظیفه داور است که ابتدا تکلیف این موضوع را روشن کند و بخواهد که شفاف سازی در این رابطه صورت گیرد چون تمام مراحل بعدی طرح را تحت تاثیر قرار می دهد.